

aan PSG Berichtgevers
van

onderwerp (Niet-)Verplichte enquêtes
datum 28 februari 2025

Inleiding

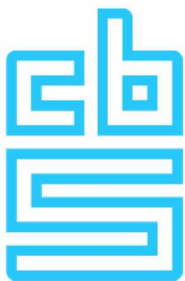
Het CBS maakt onderscheid tussen verplichte en niet-verplichte enquêtes. Het is belangrijk om dit onderscheid te maken omdat er consequenties aan verbonden zijn. Om een enquête als verplicht aan te kunnen merken moet aan juridische voorwaarden zijn voldaan.

Een verplichte enquête wordt volgens het CBS-beleid gehandhaafd en telt ook mee in de jaarlijkse regeldrukmeting die wordt uitgevoerd volgens het [handboek meting regeldrukkosten](#).¹ Het is daarom van belang een duidelijk overzicht bij te houden van alle verplichte enquêtes en de omvang van deze verplichte enquêtes in termen van regeldruk. Niet verplichte enquêtes tellen niet mee voor de feitelijke regeldrukkosten, maar dragen zeker wel bij aan de *beleving* van de regeldruk. Daarom is het van belang ook een actueel overzicht van niet verplichte enquêtes bij te houden. De PSG Berichtgevers is daarvoor het meest geschikte gremium. In dit memo worden een aantal spelregels beschreven die we hierbij willen hanteren.

Spelregels

1. Artikel 33 Wet op het CBS en met name de uitwerking daarvan in het [Besluit gegevensverwerking CBS](#) zijn leidend waar het gaat om het verplicht maken (en dus kunnen afdwingen) van enquêtes. Het Besluit biedt het CBS de bevoegdheid om de ondernemingen, vrije beroepsbeoefenaren, instellingen en rechtspersonen (hierna: berichtgevers) die in het besluit genoemd worden, te verplichten de gegevens die in het Besluit worden opgesomd bij het CBS aan te leveren.
2. Het CBS mag die verplichting afdwingen en doet dat ook, ultimo via handhaving. Het uitgangspunt van het handhavingsbeleid is namelijk dat alle enquêteverplichtingen ook gehandhaafd worden, één en ander vanzelfsprekend met inachtneming van de beschikbare handhaving capaciteit.
3. Uitbreiding van de *verplichte* enquêtes kan (slechts) op twee manieren geschieden:
 - (a) uitbreiding van de categorieën berichtgevers en/of de gevraagde gegevens door aanpassing van het Besluit gegevensverwerking CBS. Dit kan uitsluitend het ministerie van EZ in gang zetten bijvoorbeeld indien een aanvullende verplichte uitvraag nodig is om aan Europese wetgeving te voldoen. Dit is een lang en intensief traject waar de directie Strategie en bestuursadvisering de lead in heeft.
 - (b) een nieuwe enquêteverplichting introduceren op basis van categorieën berichtgevers en/of

¹ Volgens het Hankboek worden onder regeldrukkosten verstaan: Alle investeringen en inspanningen – uitgezonderd financiële lasten – die bedrijven, burgers of professionals moeten doen en verrichten – uitgedrukt in euro's – om te voldoen aan verplichtingen uit wet- en regelgeving afkomstig van de Rijksoverheid. Het gaat hierbij om kosten die voortvloeien uit informatieverplichtingen en inhoudelijke verplichtingen, waaronder toezicht gerelateerde verplichtingen op basis van wet- en regelgeving. Regeldrukkosten bestaan uit structurele en/of eenmalige regeldrukkosten.

gegevens die nu al in het Besluit gegevensverwerking CBS staan (bijvoorbeeld door het toevoegen van 1 of meerdere vragen over gegevens uit het besluit).

4. Het introduceren van een nieuwe enquête (hetzij door een geheel nieuwe enquête hetzij door het toevoegen van vragen aan een bestaande enquête) dient vooraf aan de PSG Berichtgevers te worden voorgelegd, waarbij het uitgangspunt is: Nee, tenzij sprake is van een hele goede onderbouwing.
Hierbij dient dus een onderbouwing gegeven te worden waarom gekozen wordt voor een CBS-enquête en een inschatting van de feitelijke lastendruk (steekproefomvang en invultijd) te worden aangegeven. Het beleid van het CBS (dat is gebaseerd op artikel 33 Wet CBS) is immers: 1. Gebruik bestaand bronmateriaal; 2. Gebruik andere, bestaande administratieve bronnen en, voor zover die mogelijkheden niet de benodigde gegevens oplevert: 3. uitvragen bij berichtgevers. Het DB besluit op grond van een positief advies van de PSG Berichtgevers.
5. Indien de nieuwe enquête verplicht moet worden, dient gemotiveerd te worden op welke bepalingen van het Besluit gegevensverwerking CBS het verplichtende karakter gebaseerd is. De directie Strategie en bestuursadvisering (BSB) toetst deze motivering aan het Besluit. Het DB besluit op grond van een positief advies van de PSG Berichtgevers.
6. Enquêtes die geen grondslag in het Besluit gegevensverwerking CBS hebben, kunnen niet als verplicht worden aangemerkt en dus ook niet worden gehandhaafd.
7. In zijn algemeenheid wordt hier eraan herinnerd dat verzoeken van overheden voor ASD (en dus voor enquêtes) aan de Competitive Neutrality Officer (CNO) dienen te worden voorgelegd. Verzoeken van derden voor enquêtes mag het CBS op grond van de Regeling werkzaamheden CBS niet uitvoeren.
8. Het CBS kiest er in voorkomende gevallen voor om een niet-verplichte 'kop' te plaatsen op een reeds bestaande verplichte enquêtes. Dit dient het verminderen van de lastendruk en moet apart onderbouwd te worden. Vanzelfsprekend kan deze niet-verplichte kop niet afgedwongen worden bij de berichtgever, omdat er geen grondslag bestaat voor een dergelijke verplichting. In voorkomend geval dient de berichtgever erop gewezen te worden dat het om niet-verplichte vragen gaat.
9. Een overzicht van verplichte en niet-verplichte enquêteverplichtingen wordt jaarlijks bij de handhaafkalender gevoegd en door het DB vastgesteld. Eventuele nieuwe verplichtingen worden gemotiveerd en krijgen dan ook een formeel akkoord.

Onderbouwing van een CBS- enquête

Als onderdeel van de spelregels wordt gevraagd om een onderbouwing van de uitvraag. Hiervoor worden de volgende stappen doorlopen:

1. Geef een onderbouwing waarom CBS de data echt nodig heeft.
2. Onderzoek of deze data binnen CBS al beschikbaar (uit bestaande enquêtes of m.b.v. bijschattingen) zijn. Zie voor de bronnen binnen CBS: ABC.
3. Onderzoek of CBS een beroep kan doen op data van bestaande registraties bij andere overheidsinstanties.
4. Onderzoek of CBS een beroep kan doen op bronhouder die o.b.v. het Besluit gegevensverwerking CBS aangewezen rechtspersonen zijn met een wettelijke taak of waarvan de financiering uit rijksmiddelen of heffingen plaatsvindt.
5. Het CBS gaat pas data verwerven d.m.v. enquêtes indien de voorgaande data niet beschikbaar zijn of onvoldoende kwaliteit hebben om statistiek van te maken.
6. Is het mogelijk is om (deels) gebruik te maken van automatische upload? Zo ja, wordt hier gebruik van gemaakt? `

7. Zijn er andere lastendrukbeperkende maatregelen genomen? Zo ja, welke?
8. Wat is de vragenlijstduur?
9. Wat is de steekproefgrootte?
10. Wat is de uitvraagfrequentie?